

1944, august 31., 21,19 hod.¹ [Banská Bystrica.] — Rádiogram s rozkazom veliteľstva čs. armády na Slovensku dvom východoslovenským divíziám², aby sa prebili do priestoru stredného Slovenska.

Veľmi súrne

Už sme 3. deň v boji s Nemcami a Vy dosiaľ ležíte v [nečinnosti]³. Tým je náš pôvodný plán zmarený. Divízie pod velením plk. Markusa a plk. Husára zmocnia sa Prešova [a] čo najrýchlejšie prebijú sa na stredné Slovensko, a to 1. divízia do údolia Váhu, 2. divízia do údolia [Hrona], kde budú podchytené vlastnými jednotkami. Za prevedenie rozkazu sú zodpovední menovaní velitelia divízií. Pluk. Markus [dá] rozkaz na vedomie pluk. Husárovi.

gen. Viest⁴

VHA Praha. DO, Slovenské povstání, kart. 102. Prilohy k vojnovému denníku 31. 8. 1944. Koncept. Strojopis.

206

1944, august 31. [Banská Bystrica.] — Nariadenie náčelníka štábu čs. armády na Slovensku pplk. J. Goliana, upravujúce organizáciu obranných oblastí, ich úlohy a operačné základne.

Tajné.
Súrne.

Vec: Úprava velenia a úloh.

Podľa rozdeľovníka.

Dňom 31. augusta 1944 od 20,00 hod. upravujem a ustanovujem velenie nad oslobodeným územím Slovenska takto:

I. Veliteľstvo čs. armády na Slovensku (VČSA) utvorí sa z bývalého VPV z VS, CPO a ZŮ podľa zvláštneho rozkazu.

Oblasťná právomoc veliteľstva ČSA sa vzťahuje na celé oslobodené územie.

II. Veliteľstvo 1. obrannej oblasti (VOO-1) so sídlom v Banskej Bystrici.

Veliteľom určujem plk. pech. Kunu Jána. Utvorí sa z veliteľstva 1. div. oblasti a veliteľstva brannej výchovy.

Oblasť je ohraničená na západe, severe a juhu krajnou hranicou oslobodených oblastí, na východe: hrebeň Malej a Veľkej Fatry, hrebeň Nízkych Tatier až po Kráľovu Hoľu — Ostrý vrch, kóta 886 v to (približne oblasť VDO-1).

Má nateraz tieto obranné oblasti:

¹ Na spise je strojopisná poznámka, že rádiogram bol odoslaný 31. 8. o 21,19 hod. a že došiel 1. 9. 1944. Časový údaj o odoslaní je pripísaný ešte raz červenou ceruzkou.

² V záhlaví je ako adresát uvedená 1. poľná divízia Gíraltovce. V druhom riadku uvedená „2. poľná divízia Radvaň“ je ceruzkou prečiarknutá.

³ Slová uvedené v hranatých zátvorkách v pôvodnom dokumente chýbajú, lebo pravý okraj spisu je poškodený. Doplnili sme ich podľa textu, ktorý cituje v knihe „Vojaci v Slovenskom národnom povstání“ J. Nosko (s. 22—23).

⁴ Viest prirodzene v Bystrici nebol. Ako uvádza Nosko, podpísali na veliteľstve Viesta, „aby rozkaz mal väčšiu váhu“. (C. d., s. 23.)

- a) údolie Nitry,
 - b) údolie Turca,
 - c) operačná základňa Brezno n/Hr. — Banská Bystrica — Zvolen.
- Dôraz kladiem na bezpodmienečné udržanie priestoru za b) a c).*

Všetky jednotky z údolia Váhu postupne ustúpia, alebo sa prebujú do údolia Nitry alebo Hrona, a to:

- peší pluk 1 priestor Nová Baňa — Žarnovica — SV Žarnovica
- peší pluk 2 do priestoru Kremnica
- pion. prápor 1 a 11, spoj. prápor 1 do B. Bystrice
- pion. prápor 2 do Zvolena.

III. veliteľstvo 2. obrannej oblasti (VOO-2) so sídlom v Lipt. Sv. Mikuláši.

Veliteľom určujem plk. pech. Bodického. Utvorí sa z veliteľstva 2. div. oblasti a veliteľstva tech. sboru.

Oblasť je ohraničená na západe a juhu rozhraním medzi 1. a 2. obrannou oblasťou, na severe prednými okrajmi oslobodeného územia, na východe rozhraním medzi oblasťou poľnej armády a býv. VPV.

Má nateraz tieto obranné oblasti:

- a) Dolný Kubín,
- b) Ružomberok,
- c) Lipt. Sv. Mikuláš,
- d) Poprad, Kežmarok,
- e) Levoča, Sp. Nová Ves.

Dôraz kladiem na bezpodmienečné udržanie operačnej základne: Dolný Kubín — Ružomberok — Král. Lehota.

Peší pluk 5, jednotky zo Sp. Novej Vsi a Podolínca v prípade nutnosti ustúpia alebo sa prebujú do oblasti Poprad a Kežmarok.

Po ústupe zničte všetky dopravné zariadenia na železniciach a hradských.

Veliteľom oblastí podliehajú všetky jednotky, ústavy, partizánske a parašutistické jednotky, pokiaľ sú v oblastiach dislokované až na jednotky letectva, ktoré podliehajú priamo veľ. ČSA.

IV. Velitelia oblastí sú najvyššími správnymi orgánmi vo svojej oblasti.

Velitelia obranných oblastí zahájajú svoju intenzívnu činnosť tak, aby ste na nastávajúce boje boli náležite a odhodlane pripravení, aby Vás nemohlo nič prekvapíť.

Ide najmä o dôkladné a neustále opevňovanie, o stavanie protitankových a iných prekážok, vybudovanie spojenia a zásobovanie.

Dostane: VOO-1, VOO-2, let. skupina, všetky oddelenia a zložky VČSA.

Z rozkazu:

náčelník štábu Československej
armády na Slovensku
pplk. gšt. Ján Golian
pplk. Golian